

Samenvatting

Sportvisserij Nederland heeft een landelijke enquête gehouden naar loodgebruik onder lezers van Hét VISblad, editie september 2008. Dit rapport geeft de resultaten en op basis daarvan aanbevelingen naar de leden van de werkgroep die zich bezig houdt met onderzoek naar de mogelijkheden (in eerste instantie) voor het terugdringen van lood naar het oppervlaktewater. Deelnemers van de werkgroep zijn leden van Rijkswaterstaat Waterdienst, VROM, DIBEVO en Royal Haskoning. Dit werk komt voort uit de Kaderrichtlijn Water en het Uitvoeringsprogramma diffuse bronnen waterverontreiniging (2007, VROM). Daarnaast heeft Sportvisserij Nederland haar medewerking verleend aan een internationale enquête gehouden onder 80 nationale sportvisserijorganisaties, uitgevoerd door Royal Haskoning en in opdracht van RWS. Het is de bedoeling dat de nationale enquête ook input geeft voor deze internationale enquête.

De keuze voor een nationale enquête viel op de lezers van Het VISblad omdat de zogenaamde 'visbladgroep' een betrokken groep sportvissers geeft (doorgaans leden van Sportvisserij Nederland), die goed verspreid ligt over Nederland. Bovendien wordt deze groep sportvissers ook gezien als goede klankbordgroep want via Hét VISblad zal Sportvisserij Nederland hen blijvend informeren over de ontwikkelingen en mogelijk om terugkoppeling vragen. Toch zijn de lezers van Hét VISblad niet representatief gebleken voor de Nederlandse sportvisser vanwege de hoge leeftijd (55 jaar t.o.v. 40 jaar als landelijke gemiddelde) en vanwege de hoge visfrequentie (30,7 dagen t.o.v. 13,7 landelijk (bron: TNS-NIPO, Boutkan, Sportvisakte 2004)). De enquête geeft daarom ook geen cijfers die gebruikt kunnen worden om direct iets te zeggen over de Nederlandse sportvisser. Mede daarom worden aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan.

Enquêteresultaten

4175 mensen uit het adresbestand van Hét VISblad ontvingen de enquête en de begeleidende brief thuis. daarvan vulden 1011 (24%) de enquête in. Dit geeft een betrouwbaarheidsinterval van 99% en een foutenmarge van 4%. En daarmee werd de gewenste hoge betrouwbaarheid van de enquêteresultaten behaald. Via de enquête werden verschillende gegevens verkregen, zoals:

- Basisinformatie van lezers van Hét VISblad, o.a. leeftijdsverdeling, visfrequentie, visserijtypen en geografische verspreiding.
- De bekendheid met milieuproblemen van lood en de bereidheid om loodalternatieven te gebruiken.
- Cijfers over de koop en het verlies van lood, verdeeld over zoet- en zoutwatervissers.

Hieronder volgt een samenvatting van de verkregen gegevens.

Basisgegevens

De visbladlezer die heeft gereageerd op deze enquête is een man (99%) met een gemiddelde leeftijd van 55 jaar die in Nederland woont. De gemiddelde leeftijd van de visbladlezers ligt vrij hoog in vergelijking met het landelijk gemiddelde van 40 jaar voor sportvissers in 2004 (TNS-NIPO, Boutkan (2004), Sportvisakte 2004).

De populatie is redelijk gelijkmatig over Nederland verdeeld met een mindere spreiding over de provincie Friesland en meer deelnemers in de Randstad. Daarbij vist 95% hoofdzakelijk op het zoete water. En 82% doet dat meer dan één keer per maand.

Het merendeel van de personen noemt zichzelf witvisser (75%) en kantvisser. Verder geeft een aanzienlijk deel van de sportvissers aan dat zij specifiek vissen op snoek, karper of snoekbaars.

Sportvisserij op zee

Er werden cijfers verkregen van loodverlies op zee, echter vanwege het geringe aantal op zee vissende respondenten was de steekproef te klein om uitspraken te kunnen valideren. Daarom wordt geadviseerd een aanvullende enquête te houden onder zeesportvissers, bijvoorbeeld onder lezers van de Zeehengelsport of de zeevispashouder.

Bewustzijn

94% van de personen reageerden positief op de vraag "*Bent u bekend met het feit dat verlies van lood risico's met zich mee brengt voor het milieu?*". Verder bleek dat 45% van de personen de loodcode kent van Sportvisserij Nederland. Het percentage dat hier positief op reageert ligt hoog maar er is wel degelijk ruimte voor verbetering. Hier ligt een mogelijke taak voor Sportvisserij Nederland, door de loodcode nog meer onder de aandacht te brengen. Verder (her)kennen de meeste mensen de loodcode vooral van: Hét VISblad, VIS-TV en de eigen hengelsportvereniging. De tekst van de loodcode zelf werd niet genoemd in de enquête, om mensen niet onbedoeld te beïnvloeden. Toch werd op de volgende enquêtevragen (afkomstig uit de loodcode) hoog gescoord:

- "Ik probeer bij het vissen zo min mogelijk lood te verspelen."
(91% zegt 'ja')
- "Gebruikt u dispenserdoosjes waarbij 1 loodhagel per keer wordt afgegeven?"
(69% zegt 'ja'.)
- "Meestal lood ik mijn vistuig thuis uit en niet aan de waterkant."
(73 % zegt 'ja')
- "Ik doe lood dat ik niet meer gebruik bij het chemisch afval."
(58% zegt 'ja'.)

Koop en verlies

Niet al het lood dat visbladlezers in huis hebben is bedoeld voor de hengelsport, 7% van de mensen koopt lood met andere doeleinden dan vissen.

Op de stelling "De afgelopen tien jaar ben ik meer/evenveel/minder lood gaan gebruiken." waren de cijfers respectievelijk 50% 'minder', 46% 'evenveel' en 4% 'meer'. Dit betekent een reductie van loodverlies door de jaren heen.

Op het zoete water ligt het gemiddeld verlies van de visbladgroep op 135 gram per jaar. Voor het zoute water bleek de steekproef te klein.

Voor lezers van Hét VISblad is het loodverlies 8,9 ton per jaar. Daarvan afgeleid wordt (op basis van visfrequentie, 30,7 versus 13,7) een totaal indicatief loodverlies berekenend van 66 gram pp/jaar. Geëxtrapoleerd naar 1,1 miljoen mannen die op het zoete binnenwater vissen zou dat 66 ton beduiden. Daarbij moet opgemerkt worden dat dit cijfer voor het binnenwater aan de hoge kant is omdat een deel van de respondenten een onbekende hoeveelheid van dit lood ook op zee verliest. Verder kunnen we aannemen dat vissers van de visbladgroep per visdag meer verliezen dan de gemiddelde recreatieve sportvisser die korter en minder intensief vist. Tevens werd duidelijk dat mensen meer lood kopen dan verliezen.

Loodvervangers

54% van de respondenten weet nog niet wat loodvervangers zijn. Dat is logisch omdat deze producten nog nauwelijks op de markt verkrijgbaar zijn. Positief is dat maar liefst 95% wel degelijk bereid is om in plaats van lood een ander materiaal als werpgewicht of verzwarende te gebruiken als dit een redelijk alternatief is. Verder is 72% van de mensen bereid om meer te betalen voor loodalternatieven. En bij de groepen mensen met zeer hoog loodverlies (>2,5kg/jaar) ligt dit zelfs op 100%. Uitgaande van deze resultaten kan gesteld worden dat er een markt is voor loodvervangers. Dit biedt ruimte voor fabrikanten.

Aanbevelingen

Gezien de hoge visfrequentie en de hoge gemiddelde leeftijd is er voldoende argumentatie om aan te nemen dat de gehouden enquête onder lezers van Hét VISblad niet geheel representatief is geweest voor de Nederlandse sportvisser. Daarom wordt geadviseerd om de enquête te laten aansluiten op de landelijke sportvisserijonderzoeken die tot op heden door TNS-NIPO werden uitgevoerd en in 2009 opnieuw zal worden gehouden.

Tevens wordt er gedacht aan een extra enquête onder zeevissers, om grip te krijgen op het loodgebruik door sportvissers op zee en de ruimte voor

loodalternatieven bij deze specifieke groep. Dit m.b.v. het adressenbestand van de Zeehengelsport en de houders van de zeevispas.

Verder blijkt er ruimte te zijn in de markt voor loodvervangers. Ondersteunen van de ontwikkeling van loodalternatieven kan verder uitgewerkt worden, o.a. door:

- Promotie van 'steen' voor karpervissers en 'pilkers van ijzer' voor wrakvissers. (Hier denkt Sportvisserij Nederland dat de grootste winst ten aanzien van loodverlies te behalen is.)
- De ontwikkeling van het productieproces van bepaalde loodvervangers die nu nog niet op de Nederlandse markt verkrijgbaar zijn.
- Onderzoek naar de toxicologie en bruikbaarheid van tin als loodvervanger. Een eerder onderzoek leverde onvoldoende resultaat. Bovendien wordt er in Engeland al 20 jaar met tin gevisd voor de fractie van 0,06 gram tot 28,35 gram (1 ounce).
- Communicatietraject sportvisserij om het gebruik van alternatieven te versterken. En het meer onder de aandacht brengen van de loodcode.